

มองอนาคตจีน...ผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11

ปัจจุบันคงยากที่จะปฏิเสธว่า จีนได้ก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจสำคัญในโลก โดยมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 4 ของโลกรองจาก สหรัฐฯ ญี่ปุ่น และเยอรมนี ตามลำดับ อันเป็นผลสืบเนื่องจากในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจจีนพัฒนาและเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยมีภาคอุตสาหกรรมการผลิตและภาคการส่งออก รวมทั้งเงินลงทุนจากทั่วโลกที่หลั่งไหลเข้าไปในจีนจำนวนมากเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญ ส่งผลให้จีนก้าวขึ้นมาเป็นคู่แข่งและคู่ค้าที่สำคัญของหลายประเทศ ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจีนจะมุ่งไปในทิศทางใดจึงเป็นที่สนใจของนานาประเทศ ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2549 สภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติจีน (The National People's Congress : NPC) ได้อนุมัติใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (The Eleventh Five-Year Plan for National Economic and Social Development) ซึ่งจะบ่งบอกถึงทิศทางการพัฒนาประเทศจีนในระยะ 5 ปีข้างหน้า (2549-2553) ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 11 นี้ จีนได้ดำเนินการภายใต้แนวคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ เปลี่ยนการพัฒนาเชิงปริมาณเป็นการพัฒนาเชิงคุณภาพ โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เศรษฐกิจเป็นพื้นฐาน เชื่อมโยงการพัฒนาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้ความเจริญกระจายไปทั่วประเทศ ประชาชนอยู่ดี กินดี คำนึงถึงทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้สังคมจีนเป็นสังคมที่กลมกลืนสามารถดำรงชีวิตร่วมกันได้ไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันเพียงใดหรือในด้านใดก็ตาม

สำหรับสาระสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีหลายประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

➤ ควบคุมเศรษฐกิจให้ขยายตัวในอัตราเฉลี่ย 7.5% ต่อปี

รัฐบาลจีนยังคงดำเนินนโยบายชะลอความร้อนแรงของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ในแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ รัฐบาลได้ตั้งเป้าให้เศรษฐกิจในระยะ 5 ปีข้างหน้า ขยายตัวในอัตราเฉลี่ยเพียง 7.5% ต่อปี โดยกำหนดให้ลดลงจากปัจจุบันที่ขยายตัวเกินกว่า 9% ต่อปี ซึ่งจะเป็นผลให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) เพิ่มขึ้นจาก 18.2 ล้านล้านหยวน ในปี 2548 เป็น 26.1 ล้านล้านหยวน ในปี 2553 นอกจากนี้ รัฐบาลยังตั้งเป้าที่จะเพิ่มมูลค่าการค้าระหว่างประเทศจาก 1.42 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2548 เป็น 2.3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ภายในปี 2553 และตั้งเป้าให้รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีขยายตัวเฉลี่ย 6.6% ต่อปี ซึ่งจะทำให้ชาวจีนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเพิ่มขึ้นจากราว 13,985 หยวน ในปี 2548 เป็น 19,270 หยวน ภายในปี 2553

สำหรับปี 2549 นี้ รัฐบาลจะตั้งเป้าให้เศรษฐกิจจีนขยายตัวชะลอลงเหลือ 8.0% จาก 9.9% ในปี 2548 โดยภาคการส่งออกและการลงทุนจากต่างประเทศยังคงเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญเช่นเดิม อย่างไรก็ตาม ในแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ จีนจะมุ่งสร้างความสมดุลในประเทศกับต่างประเทศไปพร้อม ๆ กันด้วย อาทิ กระตุ้นเศรษฐกิจให้เติบโตจากความต้องการในประเทศและส่งเสริมให้บริษัทจีนออกไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น เป็นต้น

➤ ยกระดับคุณภาพชีวิตชาวชนบท

ปัจจุบันเงินกำลังประสบปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานชนบทเข้ามาในเขตเมืองมากขึ้น ปัญหาการว่างงาน¹ และปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพชีวิตของชาวชนบทและชาวเมือง เนื่องจากการพัฒนาในด้านต่าง ๆ กระจุกตัวอยู่ตามมณฑลบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ขณะที่มณฑลอื่น ๆ ที่อยู่ทางตอนในยังไม่ได้รับการพัฒนานัก ทำให้ชาวชนบทจำนวนมากไม่พอใจและก่อเหตุประท้วงหลายครั้ง จนเกิดการปะทะกันระหว่างชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ของรัฐ² บ่อยครั้ง ดังนั้นในแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ รัฐบาลจึงมุ่งเน้นที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง ด้วยการส่งเสริมการพัฒนาในภาคชนบทเป็นพิเศษเพื่อสร้างความปรองดองขึ้นในสังคม ด้วยการออกนโยบาย “New Socialist Countryside” ซึ่งจะมุ่งเน้นการกระจายรายได้และความเจริญในด้านต่าง ๆ ไปสู่พื้นที่ชนบท โดยในปี 2549 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นถึง 14.2% จากปี 2548 เป็น 42 พันดอลลาร์สหรัฐ เพื่อพัฒนาภาคเกษตรกรรมและพื้นที่ชนบท ซึ่งมีชาวจีนอาศัยอยู่ราว 800 ล้านคน (ราว 60 % ของจำนวนประชากรทั้งหมด) และยกเลิกการเก็บภาษีภาคการเกษตร (Agricultural Tax) ทั่วประเทศ ซึ่งคาดว่าจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและจูงใจให้มีการผลิตผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ รัฐบาลยังเน้นการพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์และบริการสาธารณสุข โดยจะจัดสรรงบประมาณไม่ต่ำกว่าปีละ 12.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อพัฒนาภาคการศึกษา และตั้งเป้าว่าเยาวชนจีนที่อาศัยอยู่ในชนบทจะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานรวม 9 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ภายในปี 2550 เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และจะประกาศใช้ระบบประกันสุขภาพแก่ประชาชนทั่วประเทศภายในปี 2551 รวมทั้งจะเร่งพัฒนาระบบคมนาคมและสาธารณูปโภคด้านต่าง ๆ และสนับสนุนการปล่อยสินเชื่อสู่ชนบทมากขึ้น

➤ ส่งเสริมการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- รัฐบาลจีนได้จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นถึง 19% จากปี 2548 เป็น 8.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2549 และคาดว่าจะมีการใช้จ่ายสูงถึง 111.87 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วง 15 ปีหลังจากนี้ เพื่อใช้ในโครงการที่สำคัญหลายโครงการ อาทิ โครงการพัฒนายานอวกาศ ดาวเทียม และสำรวจดวงจันทร์ ตลอดจนการพัฒนาและผลิตเครื่องบินขนาดใหญ่ การพัฒนาพลังงานทางเลือก การวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อใช้ทางการแพทย์ รวมถึงการควบคุมโรคเอดส์และโรคระบาดอื่น ๆ เป็นต้น

- รัฐบาลจีนมุ่งสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) เพื่อให้มีรากฐานเทคโนโลยีของตนเองและสามารถคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ มาต่อยอดการผลิตสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น แทนการพึ่งพาเทคโนโลยีที่นำเข้าจากต่างประเทศ และเพื่อให้หลุดพ้นจากการเป็น “โรงงานของโลก” ที่ได้รับเฉพาะค่าแรงถูก ๆ

¹ คณะกรรมาธิการการปฏิรูปและวางแผนแห่งชาติจีน (The National Development and Reform Commission : NDRC) คาดว่า ในปี 2549 จีนจะมีตำแหน่งงานใหม่เพียง 11 ล้านคน ขณะที่มีการจ้างงานที่กำลังหางานราว 25 ล้านคน และแรงงานที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานอีกราว 17 ล้านคน (ราว 60% เป็นแรงงานที่มาจากภาคชนบท) ซึ่งคาดว่าจะทำให้มีจำนวนผู้ว่างงานในจีนสูงถึง 31 ล้านคน

² รัฐบาลจีนรายงานว่า ในปี 2548 การประท้วงที่มีชาวจีนเข้าร่วมชุมนุมมากกว่า 100 คนขึ้นไป เพิ่มขึ้นถึง 17.6% จากปีก่อน เป็น 87,000 ครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการประท้วงของแรงงานในภาคชนบท

ขณะที่มูลค่าเพิ่มส่วนใหญ่ยังเป็นของต่างชาติ ทั้งนี้ รัฐบาลได้ตั้งเป้าการใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศเพิ่มขึ้นจากราว 1.3% GDP ใน 2548 เป็น 2% ของ GDP ในปี 2551 และคาดว่ารัฐบาลจะให้สิทธิพิเศษด้านภาษีเพื่อจูงใจให้บริษัทเอกชนมีการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนาขึ้น

➤ ลดการบริโภคพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาประเทศของจีนอย่างรวดเร็วในช่วงที่ผ่านมา ได้ก่อปัญหาการขาดแคลนพลังงานและเกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งทางน้ำและทางอากาศ ดังนั้น ในแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ รัฐบาลจึงได้มุ่งปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตจากการผลิตเชิงปริมาณที่สิ้นเปลืองทรัพยากรและทำลายสิ่งแวดล้อมไปเป็นการผลิตเชิงคุณภาพซึ่งจะประหยัดทรัพยากรและรักษาสภาพแวดล้อม โดยตั้งเป้าที่จะลดการบริโภคพลังงานต่อ GDP ลงราว 4% ในปี 2549 และลดลงถึง 20% ภายในปี 2553 โดยรัฐบาลจะควบคุมการลงทุนใหม่ในอุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานในกระบวนการผลิตสูงและก่อให้เกิดมลภาวะ อาทิ อุตสาหกรรมเหมืองแร่และโรงถลุงแร่ (อาทิ ทังสแตน ตะกั่ว พลวง และแร่หายากชนิดอื่น ๆ) การผลิตปูนซีเมนต์ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ปรับขึ้นราคาน้ำมันหน้าโรงกลั่นและราคาขายปลีก เพิ่มภาษีการบริโภคที่เก็บจากรถยนต์ที่มีขนาดเครื่องยนต์ใหญ่กว่า 2,000 cc. ซึ่งใช้น้ำมันมาก รวมถึงเก็บภาษีจากสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ ตะเกียบไม้ใช้แล้วทิ้ง เนื่องจากปัจจุบันชาวจีนใช้ตะเกียบไม้แบบใช้แล้วทิ้งสูงถึงปีละ 15,000 ล้านคู่ ทำให้สูญเสียเนื้อไม้ปีละ 2 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างฟุ่มเฟือย

ทั้งนี้ คาดว่าการอนุมัติโครงการลงทุนของรัฐบาลจีนมีแนวโน้มจะให้ความสำคัญกับโครงการที่ใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและประหยัดพลังงานมาใช้ในอุตสาหกรรม รวมถึงเข้มงวดกับการจัดการของเสียจากกระบวนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ต้นทุนด้านการลงทุนในจีนสูงขึ้น เนื่องจากมีต้นทุนในการกำจัดของเสียและรักษาสภาพแวดล้อมเพิ่มขึ้น

➤ สร้างเสริมประสิทธิภาพทางทหารและยึดมั่นนโยบายจีนเดียว

ปัจจุบันกองทัพจีนถือเป็นกองทัพที่มีจำนวนทหารมากที่สุดในโลกราว 2.3 ล้านนาย ซึ่งในอนาคตรัฐบาลจีนมีแผนจะมุ่งปรับปรุงและเสริมสร้างประสิทธิภาพของกองทัพแทนการเพิ่มกำลังคน โดยในปี 2549 รัฐบาลจีนได้จัดสรรงบประมาณทางทหารเพิ่มขึ้น 14.7% จากปี 2548 เป็น 35,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อเพิ่มค่าใช้จ่ายในการพัฒนาเทคโนโลยี ยุทโธปกรณ์ รวมถึงการฝึกอบรมและยกระดับความสามารถทางทหารของประเทศ ขณะที่ได้ตั้งเป้าว่าจะลดจำนวนทหารลง 200,000 นาย ภายในระยะเวลา 3 ปี อย่างไรก็ตาม นักวิเคราะห์เชื่อว่า รัฐบาลจีนจะยังคงให้ความสำคัญแก่การเสริมสร้างความสามารถของกองทัพอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความมั่นคงของชาติควบคู่ไปกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากจีนยังคงยืนยันว่าจะไม่ประนีประนอมต่อพฤติกรรมของไต้หวันที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนเพื่อความเป็นเอกราช รวมทั้งกรณีข้อพิพาทเรื่องสิทธิบนเกาะเตี้ยหวู่ (Diaoyu) กับญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเด็นความขัดแย้งที่ยังไม่มีทีท่าว่าจะยุติลงได้

นอกจากประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จีนยังให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การคอร์รัปชัน
ของข้าราชการและสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ เนื่องจากรัฐบาลเห็นว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศให้
เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ

ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ

เมษายน 2549